Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ЗАМАН

2012 жыл 4-чю декабрь, геуюрге кюн. №235 (19156)

Багъасы 3 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ — ВРЕМЯ — ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республикада жашагъан хар адамгъа эмда аны баш социальный-демография къауумларына 2012 жылда 3-чю кварталда жашау этерге жетерик ахчаны бек аз ёлчемин тохташдырыуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну

БЕГИМИ

2012 жылда 27-чи ноябрьде №261-ПП

«Къабарты-Малкъар Республикада жашау этерге жетерик ахчаны бек аз ёлчемини юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2005 жылда 18-чи майда чыгъарылгъан 30-РЗ номерли Законуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосу **бегим этеди**:

Къабарты-Малкъар Республиканы Урунуу эм социальный айнытыу министерствосуну кёргюзтюую бла Къабарты-Малкъар Республикада 2012 жылда 3-чю кварталда жашау этерге жетерик ахчаны бек аз ёлчемин былай тохташдырыргъа:хар адамгъа тергегенде-5058 сом, ишлегенлеге-5436 сом, пенсиячылагъа-3967 сом, сабийлеге-4734 сом.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели Р.ХАСАНОВ

Семинар

Информацияны качествосун кётюрюрге

КъМР-ни Жамауат палатасында, SK-NEWS.RU интернет-порталны эм Къабарты-Малкъарны Асламлы информация органла эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну башламчылыкълары бла Россейни Журналистлерини союзуну секретары, «Журналистика эм медиарынок» журналны баш редактору Владимир Касютин республиканы пресс-службаларыны келечилерине бла корреспондентлеге семинар бардыргъанды.

Ол журналистикада ахыр заманда уллу тюрлениуле болгъанларын чертгенди. Сёзюн кесини усталыкъ жолуну юсюнден башлагъанды. Аны сынамы регион изданиялагъа хайырлы боллугъун айтханды. Ол кеси да алгъа шахар газетде ишлегенди.

Жылдан-жылгъа аны тиражы тюше бара эди. Аны сылтауун ол артда ангылагъанды: «Баш редакторну жууаплылыгъы бек уллуду. Ол кесини бирси борчларындан тышында, дагъыда менеджер болургъа тийишлиди»,-дегенди ол. Адамланы кёбюсю энчи иели газетлени окъургъа сюедиле, нек дегенде алада кёп зат ачыкъ неда чамланыу бла жазылады.

Аралы газетледе уа хал башхаракъды - алада информация сюзюлюп бериледи. Бу болум бла байламлы журналист аллай статьяла жазаргъа керекди, артда адамла аланы бир бирлерине айтып, тинтип турурча.

Арт заманда информация бек кёп бериледи, алай аны качествосу бирча иги тюйюлдю. Бир тюрлю сейирлери болгъанла ётюрюкню жазаргъа да артха турмайдыла. Аллай хапарла халкъда жайылмазча, корреспондентле энчи сыфатла къураргъа керекдиле.

Дагъыда бир аман шарт цензура бла байламлыды. Законнга кёре, ол болмазгъа керекди. Алай ара газетледе тапсыз информацияны жибермезге кюрешедиле. Битеу бу шартла тиражны ёсдюрюрге аз да себеплик этмейдиле, дегенди ол.

Семинаргъа республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары Мухамед Кодзоков къатышханды. Ол бу жыйылыуну магъаналылыгъын белгилегенди. Жангы къуралгъан Правительство бла министерствола адамлагъа керти информация берирге итиннгенлерин, не тюрлю проблемаланы юслеринден да ачыкъ айтдырыргъа хазырлылыкъларын билдиргенди.

Жыйылыуну кезиуюнде Владимир Касютиннге соруула берирге да онг бар эди. Алай корреспондентлеге статьяларында кеслерини акъылларын жазаргъа жараймыды, редакцияны оюмлары бла келишмей эселе, не этерге кереклилигин билирге да сюйгендиле бери келгенле. Владимир Леонидович аланы битеу сорууларына тынгылы жууапла бергенди.

Ахырында Владимир Касютин бла Мухамед Кодзоков Минги тауну тийресинде, экспертлени да чакъырып, журналист форум бардырыргъа оноулашхандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Юйретиу

Патриотланы ёсдюредиле

Бабугент элни администрациясыны башчысы Османланы Мухтарны башламчылыгъы бла тамата класланы окъуучулары кезиулю аскер-патриот дерсле бардыргъандыла. Аны бютюн къыйматлы этер муратда МВД-ны Черек районда бёлюмюню акъылбалыкъ болмагъанланы ишлери жаны бла тамата инспектору Гайыланы Алим, патруль-пост службада ишлеген Гайыланы Азамат бла элде физкультурадан устаз Каркаланы Хасан чакъырылгъан эдиле. Бу ишге башчылыкъны элни башчысы кеси этгенди. Жашла, аскер керекле да алып, агъачха кетгендиле эмда анда аскер амаллагъа бла тасхачылыкъны жашырынлыкъларына юйреннгендиле.

Андан сора да, сау кюнню ичинде окъуучулагъа жигитликни, батырлыкъны, чыдамлылыкъны, патриотлукъну юсюнден айтылгъанды. Тамата класслада окъуучулагъа сиз ёсюп келген тёлюге юлгю кёргюзтюрге керексиз деп,насийхат этилгенди.

Юйрениуле 1913 жылда къозгъалгъан таулу эллилени намысларына салыннган эсгертмени къатында бошалгъандыла. Мында жаш адамланы тарых бла шагъырей этгендиле, къозгъалыу не ючюн башланнганын, аны башчысы ким болгъанын хапарлагъандыла.

Бу ишни жыл сайын къурагъан Османланы Мухтар къыралны патриотларын ёсдюрюуню, жаш адамла Ата журтларын сюерча, анга эмда аны законларына, тамгъаларына хурмет этерча юйретиуню, аланы туугъан жерни къорууларгъа хазырлауну магъаналы ишледен бирине санайды.

БЁЗЮЛАНЫ Залина.

Черек районну администрациясыны пресс-службасы.

ПАРЛАМЕНТ

Полициячыла депутатлагъа халны толу ачыкълагъандыла

Билдиргенибизча, Къабарты-Малкъарны Парламентини пленар жыйылыуунда КъМР-де Ич ишле министерство быйылны тогъуз айында тамамлагъан ишини итогларын чыгъаргъанды. Докладны ич ишле министрни къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Татуев этгенди.

Полициячыла аманлыкъланы профилактикасына уллу магъана берединле, дегенди ол. Аны бла бирге уа жамауат къоркъуусузлукъну жалчытыуну борчун ала башха кюч структурала бла бирге тамамлайдыла.

Республикада криминоген болумну эсге алып, право низамны сакълаучула экстремизмге къажау ишлеге баш магъана берединле. Ол жаны бла вопросла Терроризмге къажау комиссияны, Оператив штабны, Экономика эм жамауат къоркъуусузлукъ советни жыйылыуларында дайым да сюзюледиле.

Полициячы келтирген шартлагъа кёре, жылны аллындан бери экстремистлени къолларындан беш мамыр адам, 18 полициячы ёлгендиле, 18 мамыр адам эмда 23 полициячы жаралы болгъандыла. «Быйыл бла былтыр кюч структураланы келечилери бардыргъан операциялада бандподпольяны башчылары жокъ этилгендиле. Битеу да бирге 72 аманлыкъчы ёлтюрюлгенди, алагъа болушханладан 91 адам тутулгъанды. Бу ишни хайырындан республикада халны бир кесек тюзетирге онг чыкъгъанды», - дегенди Татуев.

Дагъыда бандподпольяны келечилери бугъуннган 13 база, чачдырыучу затла хазырлагъан эки лаборатория, 39 сауут схронла ачыкъланнгандыла. Полициячы быллай шартла да келтиргенди: «Радикальный исламны жорукъларын жайгъан 74 адам уголовный аманлыкъла этгенлери бла байламлы жууапха тартылгъандыла, ич ишле органланы келечилерине чабыууллукъ этгенлери бла байламлы 61 уголовный иш ачылгъан эди, аланы ким этгенле тохташдырылгъандыла».

Андан сора да, республикада экономика аманлыкълагъа, наркотиклени жайылыуларына къажау операцияла да бардырылгъандыла. Аны хайырындан хазырлана тургъан заманда жюз бузукълукъну ачыкъларгъа онг болгъанды. Битеу да бирге жылны аллындан бери 7,5 аманлыкъ иш этилгенди, ол санда 2,2 ауур эм бек ауур бузукълукъла.

Экономика бла байламлы аманлыкъланы юсюнден айтханда, ала 19 процентге кёбейгендиле, ол санда 16-сындан тюшген хата бек уллугъа саналады. Экономика аманлыкъ этгенлерине ишекликде 209 адам тутулгъанды, сюдге 387 уголовный иш берилгенди. «Бузукълукъладан тюшген заран, биз тохташдыргъаннга кёре, 300 миллион сомдан асламды», - деп къошханды докладчы.

Ахыры 2-чи бетдеди.

АКЦИЯ

Жигитлени намысларына - 500 эмен терек

Озгъан байрым кюн Уллу Ата журт урушну, урунууну да ветеранлары, шахар школланы окъуучулары, бийик окъуу юйлени студентлери эмда "Единая Россия" политика партияны регион бёлюмюню жаш активистлери, бирге жыйылып, Нальчикни культура эм солуу паркында 500 эмен терекчик орнатхандыла.

Партияны регион бёлюмюню исполкомуну таматасы Татьяна Канунникова бу огъурлу ишни партияны жаш членлери Къабарты-Малкъар немисли фашистледен азатланнганлы (1943 жылны 11-чи январында) 70-жыллыгъына жоралап бардыргъанларын билдиргенди. Акция Уллу Ата журт урушну кезиуюнде шахарыбызны къоруулай жан бергенлени атларын ёмюрлюк этер мурат бла къуралгъанын чертгенди.

Урушну эм урунууну ветераны Иван Полищуг а терекчикле салынып бошалгъандан сора ары келгенлеге уруш жыллада бизни аскерле немисли эм румынли солдатланы республиканы жеринден къалай къыстагъанларыны юсюнден хапар айтханды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

РЕЙТИНГ

Сбербанк - алчыланы санында

The Banker журналны «Банк года» деген номинациясында быйыл Сбербанк алчы болгъанды. Финанс учрежденияны КъМР-де бёлюмюню пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, банк быллай сыйлы эришиуледе жетишимли ишлегени себепли хорлагъанды. Номинация кеси да финанс учрежденияны иши бийик стандартлагъа келишгенине шагъатлыкъ этеди.

Журналны бу номинациясында алчы жерге ие болур ючюн, битеу къыралланы эм файдалы, эм тири банклары эришедиле. Сбербанкны уа ол Россейни финанс системасында сыйлы жерни алып, халкъла аралы рынокга чыгъып, анда белгиленнген умутларына жетгени ючюн айыргъандыла экспертле. Арт жыллада дунияда бола баргъан финанс кризисде банк кесини файдалылыгъын кёбейтгени да бу жетишимге иги себеплик этгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ЭЛ МЮЛК

Жюзюм бахчала кенгередиле

Къабарты-Малкъарда эл мюлкню айнытыу жаны бла 2008 жылдан бери бардырылгъан къырал программаны чеклеринде республикада минг гектар чакълы бир жюзюм бахчала къуралгъандыла. Ол санда быйыл жюз гектардан аслам, деп билдиргендиле КъМР-ни Эл мюлк министерствосуну пресс-службасындан.

Бюгюнлюкге республикада жюзюм бахчала 1,5 минг гектар жерни аладыла, ол санда беш жюз гектардан асламысы тирлик берип башлагъанды.

Жюзюмню жыйыу да жылдан - жылгъа ёсе барады. Сёз ючюн, былтыр 3,9 минг тонна продукция ёсдюрюлген эди, быйыл а – 4,2 минг тонна.

Къырал да быллай бахчаланы къураугъа бла айнытыугъа аграрийлеге иги болушлукъ этгенлей турады. Башында айтылгъан программаны 2011 жылгъа дери кезиуюнде бу бёлюмге 38,8 миллион сом берилгенди. Быйыл а федеральный бюджетден келген болушлукъну ёлчеми 10,7 миллион сомгъа жетгенди, республиканы бюджетинден а - 1,5 миллион сом.

Белгиленнген планлагъа кёре, Къабарты-Малкъарда жюзюм бахчаланы саны 2020 жылгъа юч минг гектаргъа дери жетерикдиле.

Бизни корр.

Жазылыу-2013

Заман кетип барады

Хурметли жамауат!

Жазылыу кампания бошалыргъа заман аз къалгъанды. Сиз алыкъа миллет газетибизге жазылыргъа жетишалмай тура эсегиз, бир амал табыгъыз да, почтагъа атланыгъыз.

Жазылыуну багъасы алты айгъа бир талай кезиуню ичинде тюрленмей турады - 356 сом 10 капек. Жангы жылда да сизни бла сау-эсен тюбеширбиз, деп ышанабыз.

Бизни индексибиз - 51532

Байрам

Зауукълу солуу программа

КъМР-ни Урунуу эм социальный айнытыу министерствосуну акъылбалыкъ болмагъанлагъа «Намыс» деген социальный-реабилитация арасында, Жаш тёлю кёп функциялы араны келечилери да къатышып, «Анамы сураты» деген ат бла байрам тюбешиу бардырылгъанды.

Сабийчикле ананы юсюнден назмула айтхандыла, жырлагъандыла, тепсегендиле. Жаш тёлю араны ишчилери уа алагъа зауукълу солуу программа къурагъандыла. Жашчыкъла бла къызчыкъла бегирекда Джек Воробей пиратны жаратхандыла. Ол ала бла аламат тенгиз оюнла ойнагъанды, чабакъла тутханды, эришип окъуна чапханды. Саулай да байрам сейирлик халда ётгенди, сабийле да ыразы болгъандыла.

КъМР-ни Урунуу эм социальный айнытыу министерствосуну пресс-службасы.

Итогла

Биринчиликни ычхындырмазгъа таукелдиле

КъМР-де аскер комиссариатланы ишлерини итоглары чыгъарылгъандыла. Бахсан шахар округну, Бахсан эм Зольск районланы бирикген аскер комиссариатлары алчы жерлеге тийишли болгъандыла.

Багъа биче туруп, быллай шартла эсге алыннгандыла: аскерге чакъырыу, организациялада, предприятиялада, шахарлада, элледе жер-жерли самоуправленияланы органларында аскер эсеп, гражданланы тилеклерине къарау, къуллукъ этгенлени социальный жаны бла жалчытыу эм низам не халда болгъанлары.

-Районланы, шахарланы оноучуларыны жанларындан болушлукъ, къайгъырыулукъ болмаса, биз хорламгъа не хазна жетишир эдик,-дегенди комиссариатны таматасы Муаед Багов. –Хасан Сижажев эм Султан Хашпагов хар заманда бизни тилеклерибизни толтурадыла, шарт ишлери бла болушадыла.

Бу жол хорлагъанла былтыр жаланда ючюнчюле эдиле. Энди ала алчылыкъны кишиге ычхындырмазгъа сёз бергендиле.

Бизни корр.

Адам эм аны иши

«Биллячаны» да къоймай, башха иги бериулени хазырларгъа муратлыма»

«Къабарты-Малкъар» телерадиокомпанияны редактору Нёгерланы Залина «Мир Бибигона» деген регионла аралы телерадиофестивальда, «Драма артистле жырлайдыла» деген республикалы конкурслада хорлагъанды, «Салам алейкум» эм «Мои истоки» деген телерадиофестивальланы лауреатыды. Бек башы уа, телевизоргъа къараучула белгилеген, сюйген адамды, аны «Билляча» деген бериуюн уллула, гитчеле да бир кибик сакълайдыла. Жаш тиширыуну фахмусу бла аны Айдуркъу деген гинжисини сейирлиги бериуню бийик рейтингин жалчытадыла.

-Залина, сени фахмунгдан сора да, кёзге уруннган ариулугъунг барды, жаш тиширыуну ариулугъу. Аны бла бирге бетингде, кёзлерингде сабийге тартхан затла да эсленедиле. Сёз ючюн, ышарсанг окъуна, ышарыуунг баланы тазалыгъындан толуду. Баям, санга гитчечиклеге бериуле хазырлагъан къыйын да болмаз...

-Жангы бериуню къурагъан кезиуюм, ол башымда бишген заман тынч тюйюлдю. Алай Айдуркъу бла камераны аллында сёлешип башласам, тюрленеме, сабийликге батама. Мен актрисама. Иксусстволаны институтунда актёр факультетни бошагъанма, Малкъар театрда тёрт жыл ишлегенме. Аны себепли жангы рольлагъа кирген манга къыйын тюйюлдю, камерадан да къоркъмайма.

Ачыкъ айтханда, Айдуркъу да бек болушады манга. Ол сейирлик гинжиди. Аны бла эллеге съёмкалагъа барсакъ, адамла аны кёргенлей, тюрленедиле, кеслерин сабийлеча жюрютюп башлайдыла.

Мен «Биллячаны» бардыргъанлы тёрт жыл болады, бериулерим эригиулю болмазча, жангы темала къураргъа кюрешеме. Журналистика, ол санда тележурналистика да, сейирсиз болургъа амалы жокъду. Бизни ишибиз халкъ бла байламлыды. Бармыды халкъны бериуге сейири – барды бериуюнг, жокъ эсе уа аудиториянг-журналист тюйюлсе.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Айтхылыкъ министрни бирча сыйын кёргендиле — 2 бет

Ата журтлуларыбыз кёчюп келирге ыразы эселе.. — 3 бет

Къайсынннга чинтты сюймеклик бла — 4 бет

Насра Хожа къайдан эди эм ким болгъанды? — 4 бет

Полициячыла депутатлагъа халны толу ачыкълагъандыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Сюдге коррупция бла байламлы 138 иш берилгенди. Бу аманлыкъла былтыр бла тенглешдиргенде иги да кёбейгендиле. «Ич ишле министерствону материалларына кёре, регион эм федеральный даражалы 29 къуллукъчугъа уголовный ишле ачылгъандыла. Бюджет ахчаны кеслерине таплыкъгъа хайырланнганлары эмда къырал мюлкню законсуз сатханлары ючюн бир къауум къуллукъчу тутулгъанды. Аланы ишлеринден тюшген заран 15,4 миллион сомгъа жетеди, къыралгъа 13,9 миллион къайтарылгъанды», - деп чертгенди ол.

Миллет проектлени жашауда бардырыуда 24 бузукълукъ ачыкъланнганды. Дагъыда ичги затланы законнга бузукълукъ этип чыгъаргъанлары бла байламлы 46 уголовный тинтиу башланнганды, бусагъатда 17 предприятияны таматасы уголовный жууапха тартылгъанды.

Энтта жашырын халда ишлеген 186 оюн жерни иши тохтатылгъанды. Битеу да бирге 1,2 минг оюн автомат эм компьютер сыйырылгъанды. Казбек Татуев дагъыда наркотиклени жайылыууна къажау, жоллада аварияланы азайтыу жаны бла къаллай иш бардырылгъанын да билдиргенди.

Полициячыгъа соруула кёп болгъандыла. Депутатла, биринчиден, жаш адамла аманлыкъчы къауумлагъа къошулгъанларыны сылтауу неде болгъанын билирге сюйгендиле. Казбек Татуев анга шарт жууап берирге онг болмагъанын белгилегенди. «Алгъаркълада аны алайлыгъы ишсизликни неда къолайсызлыкъны хаталарынданды, деген оюм бар эди, алай энди алай айтырча тюйюлдю. Бизни материаллагъа кёре, подпольеге кетген жашланы бийик билимлери барды, аланы асламы бизнес бла кюрешедиле. Къысхасы, ачдан ёлген жокъду», - дегенди.

Татуев оюм этгенича, экстремистле кеслери жанлыланы «орамда» табадыла. Вербовка межгитледе неда школлада бардырылмайды, асламында танышла, шуёхла бирге жыйылып, намаз этип башлайдыла, ызы бла бир ууакъ жумушчукъланы толтурадыла, бара-баргъанда уа алагъа уллудан-уллу «ишни» ышанып башлайдыла. «Дагъыда бир сылтау - динни жорукъларын билмеу. Министерствола тюрлю-тюрлю акцияла, тюбешиуле бардырадыла, ол керекли ишди. Алай алагъа уа экстремистлени къауумларына тюшерге боллукъ жашла къатышмайдыла, ала бла энчи иш бардырылмайды», - дегенди.

Депутат Татьяна Смирнова докладда акъылбалыкъ болмагъанла этген аманлыкъланы саны 60 процентге ёсгенди, деген шартны эсгертип, ол школлада инспекторланы кетерилгенлери бла байламлымыды, деп соргъанды. Дагъыда полициячыла школлада лекцияланы, тюбешулени тийишли халда бардырмагъанларын да чертгенди.

Татуев айтханыча, школ инспекторла милицияда бадырылгъан реформадан сора кетерилгендиле. «Школ инспекторла вузну выпускниклери эдиле, ала сабийлени юйреталлыкъдыла деп да айталлыкъ тюйюлбюз, кеслери да жаш адамла эдиле, сынаулары да жокъ», - дегенди эмда школлада лекцияланы иги хазырларгъа сёз бергенди.

Депутат Борис Жеруков а алгъаракълада республикада полициячыла азлыкъ этедиле, энтта 1,6 минг адам керекди деген тилек этилгенин эсгертип, ол республикада криминоген халны игилендирирге болушурукъмуду, деп соргъанды. Татуев ол тилекни РФ-ни Президентини Север-Кавказ федеральный округга толу эркинликли келечиси, КъМР-ни Парламенти да къабыл кёргенлерин белгилегенди. «Бизде патрульпост инспекторла жетишмейдиле. Полициячыла керекли тенгли бир болсала, республикада халны тюзеталлыкъ эдик, ол санда профилактика ишни бардырыргъа онг чыгъарыкъды. Ол угъай, экстремизмге къажау ишни да тирилтирге боллукъду», - дегенди. Сёзге къошула, спикер Чеченланы Ануар ол тилекни жангыртыргъа кереклисин айтханды.

Зайрат Шихалиева уа республикада аллай бир сауут къайдан чыкъгъанын, полициячыланы шартларына кёре, бусагъатда аманлыкъчыланы къолларында къаллай бир сауут жюрюгенин билирге сюйгенди. Татуев айтханыча, бандподпольени къолунда 150 сауут барды. «Алай аскерчилени складларында миллиондан артыкъ сауут болур. Хар ведомство да сауутларын санап, номерлерине кёре тизме жарашдырыргъа кереклисин айтханбыз. Аны хайырындан аманлыкъчыланы къолуна сауут къайдан тюшгенин тохташдырыргъа боллукъ эди.

Болсада алай этер онг жокъду, деп къойгъандыла. Сёз ючюн, аскерлени складларында болгъан сауутну санар ючюн, 5-6 жыл кетерикди. Ишчи болжалларын тауусулгъанланы полигонлада жокъ этедиле, алай бирде ящиклеге бош темирле салынып къаладыла. Анда болгъан керохланы бла автоматланы уа, не билейим, къайры элтгендиле?» - дегенди.

Полициячы башха соруулагъа да жууапла бергенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

МИТИНГ

Айтхылыкъ министрни бирча сыйын кёргендиле

Озгъан байрым кюн Нальчикде Ленин атлы проспектде милицияны генерал-майору Бабаланы Къайтмырзаны жашы Солтан ёлгюнчю жашап тургъан юйге аны намысына мемориал къанга салыннганды. Ол ачылырны аллында уа къысха митинг болгъанды.

Анга Баба улуну биргесине кёп жылланы ишлегенле, аны жууукълары, шуёхлары, КъМР-де Ич ишлени министерствосунда къуллукъ этгенле, МВД-ны ветеранлары, Нальчик шахар администрацияны оноучулары, республиканы жамауат организацияларыны келечилери къатышхандыла.

Аланы алларында сёлеше, Нальчик шахар администрацияны башчысыны орунбасары Руслан Тапов Къабарты-Малкъарда ич ишлени министри болуп оналты жыл ишлеген Бабаланы Солтан туугъанлы быйыл токъсан жыл болгъанын эсгертгенди. «Аны жашау жолу тынч тюйюл эди. Ол Уллу Ата журт урушну, репрессияланы да сынагъанды. Педагог, опер да болгъанды, бир ненча илму ишни авторуду. Къайда ишлеген эсе да, аны оноуунда болгъанладан ишни къаты сурагъанды, аны бла бирге адамлыкъ шартны сыйлы кёргенди. Закон бла жашагъанды. Республиканы Баш Советини депутатына да бир ненча кере айырылгъанды. Ол кезиунде заюковчулада да терк-терк болгъанды, аланы жарсыуларына эс бургъанды, алагъа къолундан келгенича болушханды.

Право низамны сакълаучу органлада бет жарыкълы ишлегени ючюн кёп къырал саугъала бла да саугъаланнганды."СССР-ни ич ишле органларыны сыйлы къуллукъчусу" деген белгини намыслы жюрютгенди. Аны таныгъанла барысы да атын жаланда иги бла сагъынадыла»,- деп, Руслан Тапов жыйылгъанланы Бабаланы Солтанны бир минутну шош сюелип эсгерирге чакъыргъанды.

Керти окъуна, ол кюн митингде сёлешгенле да айтхылы министрни юсюнден кёп огъурлу сёзле айтхандыла. КъМР-ни Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченныйи Зумакъулланы Борис, КъМР-ни Жамауат палатасыны председатели Пшикан Таов, МВД-ны республикалы ветеран советини башчысы, милицияны отставкада полковниги Борис Думаев, милицияны отставкада полковниги Хасанби Хуранов да Солтан Къайтмырзаевични кёп жылланы бек иги таныгъанларын, аны къатында жашагъанларын, ишлегенлерин да айта, ол жашауун жамауатха къуллукъ этиуге бергенин чертгендиле, адамлыкъ шартыны,

аманлыкъчылыкъны къурутуу жаны бла кюрешни аяусуз бардыргъанын а энчи белгилегендиле.

КъМР-де ич ишле министрни къуллугъун толтургъан Казбек Татуев генералны жашау жолу право низамны сакълаучу органларында къуллукъ этгенлеге дайым юлгю болгъанлай турлугъун чертгенди.

Ахырында Бабаланы Музафар, тукъумну атындан сёлеше, келгенлеге аны атасыны къарындашын былай сый берип эсгергенлери ючюн ыспас этгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Суратланы автор алгъанды.

«Биллячаны» да къоймай, башха иги бериулени хазырларгъа муратлыма»

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

-Сени «Ойнай-ойнай» деген бериуюнг да эсде къалгъанды.

-Телевиденияда ишим андан башланнганды. Анда мени бла бир курсда окъугъан Байсолтанланы Инара бла Уяналаны Зульфия ючюбюз бирге ишлегенбиз. Мен бериуде Шамдарий эдим – бу сыфатны режиссёр Атмырзаланы Магомет къурагъанды.

- Мени сабийлик жылларымда «В гостях у сказки» деген бериуню Валентина Леонтьева бардырыучу эди. Аны да, жомакъны да солуу кюнде битеу Совет Союз сакълагъанды. Телевизоргъа къараргъа сюйгенлени кумирлери алай кёп тюйюлдюле. Сен-сайланнганланы санындаса. «Биллячаны», эригип, атып къоярыкъ тюйюлсе да?

- Угъай, атарыкъ тюйюлме, алай аны бла бирге къуруда бир кибик ишни этип турургъа сюймейме. Башха тюрлю бериуле да хазырларгъа мурат этеме.

- Сёз ючюн?

- Культура каналда «Линия жизни» деген бериу барды. Андача, адамла бла тюбешип, жарагъан, тынгылы, ушакъ этерге итинеме.

- Культураны адамлары бламы?

- Угъай, къайсы жанында да кеслерин танытханла бла.

- Жыр жаны бла къарьеранга уа къалай къарайса?

- Аны да къояр акъылым жокъду. Жырладан бла оюн сценкаладан къуралгъан сольный концерт хазырларыкъма.

-Бу ишде санга болушурукъ бармыды?

-Жокъду, алай ол мени тюнгюлтмейди. Усталыгъында адамны къадары кесини къолундады.

- Сен республикалы даражада байрамланы да бардыраса.

- Анга да бек бюсюреййме. Мен залны сеземе, ол манга бек болушады.

- Залина, сени ариулугъунга, фахмунга, ишинге зарланнганла, сукъланнганла уа бармыдыла?

-Болурла, алай мени аланы юслеринден сагъыш этерге заманым жокъду. Ишим, юйюрюм, жангы планларым – къайда манга зарчылагъа эс бурурча заман?...

- Юйюр жашаууңгу юсюнден айтайыкъ. Жаннетли болсун, сени ананг бу дуниядан кетгенде, санга жаланда онжети жыл бола эди. Атанг а былтыр аушханды. Адамла эллиалтмыш жылларында окъуна быллай бушууланы кючден кётюредиле. Сени ёксюзлюк жунчутамыды?

- Атамы бла анамы ачыулары жюрегимде болгъанлыкъгъа, мен кесими ёксюзге санамайма. Жер башында жаратылгъанлы къатымдан кетмеген адамым барды – огъурлу ыннам Бабаланы Ожиха. Не къара кюнюмде да ол таяныр ташым, керти билегим болгъанды, мени сакълагъан кючдю, ол сау къадарда мен бир затдан да къоркъмайма. Энди уа къатымда баш ием да барды.

- Нёгерланы Магомет бла бир юйюрлю сиз быйыл болгъансыз. Къайда тюбеген эдинг къадарынга?

-Школда (ышарады). Биз бир классда окъугъанбыз, экибиз да онекинчи школну бошагъанбыз. Къайын анам – Нёгерланы Лейла Хамбиевна, школда завуч эди. Ол жашыны сайлауна ыразы болгъанды. Шукур, мен бек иги жерге тюшгенме. Къайын анам, атам, къайын жигитим - барысы да огъурлу адамладыла.

Коллегалары уа не дейдиле?

МИШАЛАНЫ Ахузат,
«Кабарты-Малкъар»
телекомпанияны малкъар тилде бёлюмюню таматасы:

-Залинаны гинжиси Айдуркъу телевидениягъа къалай келгени бек сейирди. Бизни сабий бериулени биринчи Битеусоюз фестивалына чакъырадыла. Халкъ адет-тёрелени юслеринден бериу къураргъа Огъары Чегемге барабыз. Анда жауун чакъырыуну юсюнден бериу этебиз.

Не сейир, Кюрек бийчени черекге атханыбызлай, кертиси бла да, жауун жаугъан эди! Ол фестивальда Ленинграддан коллегаларыбыз бла шуёх болабыз да, артда алагъа къонакъгъа барабыз. Мында битеу дуниягъа белгили гинжи театрла бла ишлеген уста Маргарита Григорьевна Ясинская бла танышама.

Ол бизни заказыбызны алады, Айдуркъуну этеди. Алай аны багъасын айтханда, алындыргъан эди – ол ахчагъа ол заманда машина чыгъа эди. Насыпха, предприниматель Дудаланы Азнауур бизге ахча береди, мен Маргарита Григорьевнагъа сёлеше кетип, гинжини багъасын бир кесек да тюшюреме. Битеу да жашаумда коммерция жаны бла жаланда бир ишни тындыргъанма – Айдуркъуну.

Залина гинжи бла биринчи минутдан окъуна, адам бла сёлешгенлей, сёлешип башлагъанды. Актриса болгъаны телевиденияда ишине бек болушады. Мультфильмлени малкъар тилге кёчюргенибизде, ол эки-юч персонажны кёчюреди, ахырысы бла да бир бирлерине ушамагъанланы. Бир сыфатдан башхасына кёчген анга къыйын тюйюлдю.

ТЕММОЛАНЫ Мухадин,
журналист:

-Мен, башым агъаргъанлыкъгъа, «Биллячча» бериуге къарайма Нек? Ёмюрюм жазыу иш бла кюрешгенликге, малкъар тилни да билгенликге, «Биллячада» хар жолдан кесиме бир жангы зат табама. Къабарты къоншуларымы сабийлери окъуна къарайдыла анга! Битеу да телевидениягъа къараучуланы атларындан Залинагъа уллу ыспас этеме.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Документле

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини бир-бир комитетлерини къауумларына тюрлениуле кийириуню юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди**:

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты **Маремуков Сафарби Хабасовични** Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность,жол мюлк,транспорт эм связь жаны бла комитетини къауумундан чыгъарып, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика политика, энчи иелик эм предпринимательство жаны бла комитетини къауумуна къошаргъа.

2.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты **Кочесоков Юрий Кадировични** Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика политика, энчи иелик эм предпринимательство жаны бла комитетини къауумундан чыгъарып, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность,жол мюлк,транспорт эм связь жаны бла комитетини къауумуна къошаргъа.

3.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты **Кошеев Азамат Джабраиловични** Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законлукъну,право низамны эмда жамауат къоркъуусузлукъну вопрослары жаны бла комитетини къауумундан чыгъарып, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность,жол мюлк,транспорт эм связь жаны бла комитетини къауумуна къошаргъа.

4.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты **Хуштов Асланбек Витальевични** Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Спорт эм туризм жаны бла комитетини къауумуна къошаргъа.

5.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты **Шибзухов Мухамед Биляловични** Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика политика, энчи иелик эм предпринимательство жаны бла комитетини эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Бюджет,налогла эм финансла жаны бла комитетини къауумларына къошаргъа.

6.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты Карныш Сергей Александровични Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Билим бериу эм илму жаны бла комитетини эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Урунуу,социальный политика эм саулукъ сакълау жаны бла комитетини къауумларына къошаргъа.

7.**Маремуков Сафарби Хабасович** Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность,жол мюлк,транспорт эм связь комитетини къауумундан чыгъарылгъаны бла байламлы аны ол Комитетни председателини къуллугъундан эркин этерге.

8. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика политика,энчи иелик эм предпринимательство жаны бла комитетини председателине **Маремуков Сафарби Хабасовични** салыргъа.

9.**Кочесоков Юрий Кадирович** Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика политика, энчи иелик эм предпринимательство жаны бла комитетини къауумундан чыгъарылгъаны бла байламлы аны ол Комитетни председателини орунбасарыны къуллугъундан эркин этерге.

10.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность,жол мюлк,транспорт эм связь жаны бла комитетини председателине Кочесоков Юрий Кадировични салыргъа.

11.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика политика,энчи иелик эм предпринимательство жаны бла комитетини председателини орунбасарына Войтов Алексей Ивановични салыргъа.

12.Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность,жол мюлк,транспорт эм связь комитетини председателини орунбасарына **Кошеев Азамат Джабраиловични** салыргъа.

13.Кошеев Азамат Джабраилович Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини президиумуну къауумуна киргенин эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность,жол мюлк,транспорт эм связь комитетини председателини орунбасарыны къуллугъун хакъ алып толтургъанын тохташдырыргъа.

14.Бу Бегим къабыл этилген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели ЧЕЧЕНЛАНЫ А.
Нальчик шахар, 2012 жылда 27-чи ноябрьде, №1326-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну

БУЙРУГЪУ

2012 жылда 27-чи ноябрьде №629-рп

Школчуланы къыш солууларын къуралыулу бардырыр муратда:

1.2012 жылда 29-чу 31-чи декабрьде эмда 2013 жылда 2-5-чи январьда Нальчик шахарда Профсоюзланы культура юйюнде Жангы жылны республикалы ёлкасын анга Къабарты-Малкъар Республиканы битеулю билим берген учрежденияларыны 1-7-чи классларыны 10000 окъуучусун чакъырып бардырыргъа.

2.Къабарты-Малкъар Республиканы Финансла министерствосу, Къабарты-Малкъар Республиканы Урунуу эм социальный айнытыу министерствосу жангы жылгъы саугъала алыугъа 1500,0 минг сомну Къабарты-Малкъар Республиканы 2012 жылгъа республикалы бюджетини «Социальный политика» бёлюмюню «адамланы социальный жумушларын жалчытыу» кесегинде белгиленнген ахчадан берирге борчлу этиледиле.

3.Къабарты-Малкъар Республиканы Профессионал союзланы организацияларыны биригиуюне Жангы жылны республикалы ёлкасын къурауугъа эмда бардырыугъа 755,4 минг сом бёлюрге тийишли болгъанын айтыргъа.

4.Жангы жылны республикалы ёлкасын бардырыу жаны бла къурау комитетни къауумуну бу буйрукъгъа къошулгъан тизмесин къабыл кёрюрге.

5.Къабарты-Малкъар Республиканы Культура министерствосу Къабарты-Малкъар Республиканы Профессионал союзланы организацияларыны биригиую бла бирге 2013 Жангы жылны байрамлау жаны бла ишлени планын жарашдырыргъа эмда аны Жангы жылны республикалы ёлкасын бардырыу жаны бла къурау комитетге 2012 жылда 10-чу декабрьге дери берирге борчлу этиледи.

6.Къабарты-Малкъар Республиканы Саулукъ сакълау министерствосу Профсоюзланы культура юйюнде Жангы жылны ёлкасы бардырылгъан кезиуде кёчюрюлюучю медицина пункт къурааргъа керекди.

7.Къабарты-Малкъар Республиканы муниципальный районларыны бла шахар округларыны жер-жерли администрациялары бу жумушланы тамамларгъа тийишлидиле:

Жангы жылны район эмда шахар ёлкаларын бардырыу жаны бла энчи комитетле къураргъа;

къурау комитетле керекдиле:

2013 Жангы жылны байрамлау жаны бла ишлени планын жарашдырыргъа эмда аны Жангы жылны республикалы ёлкасын бардырыу жаны бла къурау комитетге 2012 жылда 15-чи декабрьге дери берирге;

отдан сакъланыуну жорукъларын эсгертир мурат бла жууаплы адамла эмда окъуучула бла ушакъла бардырыргъа.

8.Къабарты-Малкъар Республиканы Урунуу эм социальный айнытыу министерствосу, профсоюзланы республикалы комитетлери бла профсоюз комитетле, Къабарты-Малкъар Республиканы муниципальный районларыны бла шахар округларыны жер-жерли администрациялары керекдиле:

чакъырыу билетлени бек алгъа къолайсыз эмда уллу юйюрледен сабийлеге, ёксюзлеге, сакъатлагъа, интернат школланы окъуучуларына юлеширге;

къырал осуйлукъ этген эмда социальный жаны бла къорууланыргъа тийишли болгъан сабийлени жангы жылгъы саугъала бла жалчытыр ючюн, къошакъ ахча мажарыргъа;

элледе бла шахарлада, урунуу коллективледе,окъуу учрежденияалада жангы жылгъы ёлкала, утренникле бардырырларын жалчытыргъа.

9.Къабарты-Малкъар Республикада предприятиялагъа ,организациялагъа бла учрежденияллагъа профсоюз комитетле бла бирге ишчилерини сабийлерин предприятияны (организацияны) ахчасына, анга профсоюз комитетлени финансла юлюшлерин да къошуп,алыннган жангы жылгъы саугъала бла жалчытыргъа тийишли болгъанларын айтыргъа.

10.Къабарты-Малкъар Республиканы Спорт эм туризм министерствосу, профсоюзланы «Россия» республикалы физкультура-спорт обществосу окъуучуланы къыш солуу кезиулеринде аслам адам къатышхан спорт-саулукъ сакълау ишлени бардырыргъа керекдиле.

11.Къабарты-Малкъар Республиканы Асламлы информация органла, жамауат эм дин организацияла жаны бла министерствосу жангы жылны республикалы ёлкасы къалай бардырылгъаныны юсюнден халкъгъа хапар билдирилип турурун жалчытыргъа борчлу этиледи.

12.Россей Федерацияны Граждан къоруулаyыуну ишлери, къыйын болумла эмда табийгъат къыйынлыкъланы хаталарын кетериу жаны бла министерствосуну Къабарты-Малкъар Республикада Баш управлениясы Жангы жылны республикалы ёлкасы бардырылгъан кезиуде от тюшюуден сакъланыр ючюн, Профсоюзланы культура юйюнде къоркъуусузлукъ мадарла этилгенлерине бла къалгъанларына къараргъа тийишлиди.

13.Профсоюзланы культура юйюню башчылары керекдиле:

Жангы жылны республикалы ёлкасына деп бёлюннген отоулада отдан сакъланыуну битеу мадарларын этерге;

Жууаплы къуллукъчула бла отдан сакъланыуну юсюнден инструктаж бардырыргъа.

14.Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишлени министерствосу сабийлени жолда эмда Жангы жылны байрамлары бардырылгъан жерледе къоркъуусузлукъларын жалчытыргъа тийишлиди.

15. Бу буйрукъ къалай толтурулгъанына контроль этиу Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары М.М.Кодзоковну боюнуна салыргъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели Р.ХАСАНОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну 2012 жылда 27-чи ноябрьде чыгъарылгъан 629-рп номерли буйругъу бла къабыл кёрюлгенди

Жангы жылны республикалы ёлкасын бардырыу жаны бла къурау комитетни къауму

Кодзоков М.М.-Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары (къурау комитетни председатели)

Амшокова Ф.К.-Къабарты-Малкъар Республиканы Профессионал союзларыны организацияларыны биригиуюню таматасы (къурау комитетни председателини орунбасары) (ыразылыгъына кёре)

Тюбейланы А.И.-Къабарты-Малкъар Республиканы урунуу эмда социальный айнытыу министри (къурау комитетни председателини орунбасары)

Афаунов А.М.-Къабарты-Малкъар Республиканы спорт эм туризм министри

Бакова Ф.О.-Къабарты-Малкъар Республиканы къырал эмда жамауатны жумушларын жалчытыучу учрежденияларында ишлегенлени профсоюзларыны республикалы комиптетини председатели (ыразылыгъына кёре)

Бегидов Ю.М.-Къабарты-Малкъар Республикада полицияны таматасыны жамауат низамны сакълау жаны бла орунбасары (ыразылыгъына кёре)

Бгажнокова З.М.-Къабарты-Малкъар Республиканы саулукъ сакълау эм курортла министрини орунбасары

Керефова М.А.-Къабарты-Малкъар Республиканы финансла министри

Кумахов М.Л.-Къабарты-Малкъар Республиканы асламлы информация органла, жамауат эм дин организацияла жаны бла министрини къуллугъун толтургъан

Маремкулов А.Н.-Къабарты-Малкъар Республикада Урунууну къырал инспекциясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Семенов П.Г.- Къабарты-Малкъар Республиканы билим бериу эм илму министри

Фиров Р.Б.-Къабарты-Малкъар Республиканы культура министрини къуллугъун толтургъан

Шагин С.И.- Россей Федерацияны Граждан къорууланыуну ишлери, къыйын болумла эмда табийгъат къыйынлыкъланы хаталарын кетериу жаны бла министерствосуну Къабарты-Малкъар Республикада Баш управлениясыны начальниги (ыразылыгъына кёре)

2012 жылны январь - сентябрь айларында Къабарты - Малкъар Республиканы социально-экономика болуму

	2012 жылда январь-сентябрь айлада	2012 жылны январь-сентябрь айларын 2011 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде, процентле бла	ТЕНГЛЕШДИРИУ 2011 жылны январь-сентябрь айларын 2010 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде, процентле бла
Промышленность производствону индекси 1)		125,0	103,2
Эл мюлкню продукциясы, миллион сомла бла	21355,1	105,0	101,6
Автомобиль транспорт бла жюкле ташыу, миллион тонна-километрле	62,9	92,8	93,8
Связь этген жумушла, миллион сомла бла	2027,5	100,7	88,9
Розницагъа сатыу-алыу, миллион сомла бла	56389,0	106,0	106,3
Хакъ алып халкъгъа этилген жумушланы ёлчеми, миллион сомла бла	13331,8	106,4	102,7
«Къурулуш ишле» жаны бла этилген ишлени ёлчеми, миллион сомла бла	3203,0	105,0	119,7
Хайырланыргъа берилген жашау журтла, минг квадрат метрле	178,6	102,2	104,2
Хайырланыучу багъаланы индекси	106,63	105,8	105,6
Промышленность товарла чыгъарыучуланы багъаларыны индекси	99,73	106,5	110,7
Орта эсеп бла ай сайын хар адамгъа тюшген ахча файда 2)	12501,0	108,7	112,5
Адамланы керти ахча файдалары 2) процентле бла		102,8	100,5
Бир ишчиге жазылгъан орталыкъ айлыкъ иш хакъ (гитче предпринимательствону субъектлерин да къошуп): жазылгъаны, сомла	15636	125,7	110,6
къолгъа тюшгени, процентле бла		118,8	99,3
Официальный халда регистрация этилген ишсизлени кезиую ахырына саны, мингле бла	9,0	82,9	81,7

1) «Жер байлыкъланы къазыу», «Жарашдырыучу производство», «Электрокючню, газны эм сууну чыгъарыу эм юлешиу ишле».
2) Толу болмагъан шартла
3) 2011 жыл бла тенглешдиргенде, процентле.

Къабарты-Малкъар Республиканы иш бла кюрешген субъектлерини **Статистика регистринде** 2012 жылны 1-чи октябринде 12607 организация, аланы филиалларын эм башха энчи бёлюмлери эсепге алыннгандыла.

Статистика регистрни структурасында опто эм розницагъа сатыу-алыуну, автотранспорт затлагъа, мотоциклеге, жашауда хайырланылгъан изделиялагъа эм адам кеси хайырланыучу предметлеге ремонт этген сфералада, жарашдырыучу производствода, эл мюлкде, ууучу эм агъач мюлкледе, къурулушда эсепге алыннган, иш бла кюрешген субъектлени 55 проценти чакълы бири ишлейдиле.

Энчи иеликдеги организацияланы саны 9342 болгъандыла (эсепге алыннган, мюлк жюрютюу бла кюрешген субъектлени битеулю санын 74,1 проценти). Аланы аслам кесеги опт эм розницагъа сатыу-алыу бла кюрешген, автотранспорт затлагъа, мотоциклеге, жашауда керек болгъан изделиялагъа бла адамла энчи халда хайырланнган предметлеге ремонт этиучю (27,6 проценти), жарашдырыучу производстволадыла (15,6 процент), эл мюлкледе, уучу эм агъач мюлкледиле (13,5 проценти).

Битеу республиканы алып айтханда, промышленность производствону индекси 2012 жылны январь-сентябрь айларын, 2011 жылны ол кезиую бла тенглешдиргенде, 125 процент болгъанды.

Промышленность производствону ол халда кёбейгени жарашдырыучу предприятияла продукция чыгъарыуну кёбейтгенлери бла байламлыды, алада производствону индекси 128,3 процент болгъанды. Аш-азыкъ продуктла чыгъарыуда, ол санда ичгиде эм тютюн чыгъарыуда (бара тургъан жылны январь-сентябрь айларында, озгъан жылны ол кезиую бла тенглешдиргенде, продукция чыгъарыу 45,3 процентге кёп болгъанды), целлюлоз-къагъыт чыгъарыу, басма эм полиграфия ишле (2,1 кереге), резин эм пластмасса затланы чыгъарыу (1,6 кереге), электрооборудованияны, электрон эм оптикалы оборудованияланы чыгъарыу (26, 6 процентге) темирден этилген затланы эм темирден этилген хазыр изделияланы чыгъарыу (18,7 процентге) кёбейгендиле.

Жер байлыкъланы къазыуну чыгъарыуну ёлчемлери, (2011 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде, 119,1 процент болгъандыла), зыгъыр, юзмез эм топуракъ кереклиси чакълы бирер чыгъарылгъандыла.

Электрокючню, газны эм сууну чыгъарыу 13,2 процентге кёбейгенди-электрокючню чыгъарыу 118,8 процент болгъаныны хайырындан.

2012 жылны январь-сентябрь айларыны ичинде 3203 миллион сом багъасы къурулуш ишле этилгендиле, ол 2011 жылны январь-сентябрь айларында этилген къурулуш ишле бла тенглешдиргенде, 105 процентди.

2012 жылны январь-сентябрь айларында хайырланыргъа берилген жашау журтла 178, 6 минг квадрат метр болгъандыла, ол 2011 жылны январь-сентябрь айларында берилгенинден эсе 2,2 процентге кёпдю. Элледе хайырланыргъа берилген жашау журтла 45,1 минг квадрат метр болгъандыла, ол 2011 жылны январында-сентябринде берилгенинден эсе 8,1 процентге азды. **Энчи юйюрле 163, 6 минг квадрат метрни тутхан жашау журтла ишлегендиле**, ол хайырланылыргъа берилген жашау журтланы 91,6 процентиди.

Мюлк жюрютюу бла кюрешген мюлклени битеу категориялары (эл мюлк организацияла, элли (фермер мюлкле, энчи предпринимательле, халкъ) 21355,1 миллион сом багъасы **эл мюлк продукция чыгъаргъандыла**, ол, 2011 жылны айтылгъан кезиуюнде багъала бла тенглешдиргенде, 5 процентге кёпдю.

Республикада мирзеулюк битимлени тирликлерин жыйыу бошалгъанды. Къабарты-Малкъар Республиканы Эл мюлк министерствосу берген оператив билдириулеге кёре, мюлклени битеу категорияларында 2012 жылны октябрини ахырына дери (нартюхню санамай) 251,9 минг тонна мирзеу эсепге алыннганды, уулгъан нартюхден-534 минг тонна, чёплеуден -37,2 минг тонна, битеу тахта кёгетледен 384,5 минг тонна жыйылгъанды, 276,6 минг тонна картоф къазылгъанды.

2012 жылны сентябрини ахырына Къабарты-Малкъар Республиканы **мюлклерини битеу категорияларында**, тууарланы саны кёбейгенди эм ол санда, тууарла 275 минг болгъандыла (2011 жылны январы-сентябри бла тенглешдиргенде, тууарла 9,5 процентге кёбейгендиле, ол санда ийнекле 133,4 мингнге (10,8 процентге), тонгузла 54,2 мингнге (0,7 процентге), къойла бла эчкиле-410,9 минг болгъандыла (14,8 процентге кёбейгендиле).

Тууарланы-70 проценти, тонгузланы-13 проценти эм къойланы бла эчкилени 55 проценти эллилени энчи мюклериндедиле.

Мюлклени битеу категорияларында малчылыкъны баш магъаналы продукцияларын чыгъарыу кёбейгенди эм былай болгъанды.

2012 жылны январь-сентябрь айларында

	Минг тоннала	2011 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде, процентле бла
Эт (малла эм юй къанатлыла, союлгъан ауурлукъда)	60,7	109,9
Сют	313,4	111,9
Жумуртхала, мингле бла	140	100,2

Эллилени энчи мюклери этни 41 процентин, сютню-71,7 процентин эм жумуртхаланы 86,6 процентин чыгъаргъандыла, ол санда элли (фермер) мюклке эм энчи предпринимательле этни 26,5 процентин, сютню 14,7 процентин эм жумуртхаланы 0,3 процентин бергендиле.

2012 жылны январь-сентябрь айларында эл мюлк организациялада хар саулукъ ийнекден сауулгъан сют 3146 килограмм болгъанды, ол 2011 жылны айтылгъан кезиуюнде хар ийнекден сауулгъаны бла тенглешдиргенде, 4,9 процентге кёпдю. Хар ана тауукъдан алыннган жумуртхала 3,4 процентге азайгъандыла эм 169-шар жумуртха болгъандыла.

2012 жылны октябри башланыр кезиуге, малланы мал ашла бла жалчытыу, озгъан жыл бла тенглешдиргенде, кёп да игиди. Хар условный малгъа тергегенде, быйыл 17-шер центнер мал аш ёлчем хазырланнганды, 2011 жылны 1-чи октябрине уа, хар условный малгъа деп хазырланнганы уа 12,1-шер центнер мал аш ёлчем эди.

Республиканы эл мюлкюнде урунннганла барысы да 2012 жылны январь-сентябрь айларында 84,9 минг тонна мирзеу сатхандыла (2011 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде-100,2 процент), 2,5 минг тонна картоф (131,6 процент), 38 минг тонна тахта кёгет (2,5 кере кёп), 146 минг тонна эт эм юй къанатлы эт ((союлмагъан ауурлукъда (115,4 процент), 36,4 минг тонна сют (142,9 процент) эм 4,9 миллион жумуртха (91,3 процент) сатхандыла.

Коммерция халда автомашинала бла жюк ташыгъан организацияла эм энчи предпринимательле 2012 жылны январь-сентябрь айларында 1,7 миллион тонна жюк ташыгъандыла, ол 2011 жылда январь-сентябрь айлада ташылгъанындан эсе 10,9 процентге кёпдю, битеу алып айтханда, 62,9 миллион тонна-километр жюк ташылгъанды, ол былтыргъыдан эсе 7,2 процентге азды.

Автобусла эм маршрут таксиле бла 35,4 миллион адам ташылгъанды, троллейбусла бла да -1,8 миллион адам. Битеулю хайырланылгъан автомобиль транспорт бла 328,1 миллион пассажир ташылгъанды.

МВД-ны КъМР-да УГИБДД-сы берген шартлагъа кёре, 2012 жылны январь-сентябрь айларында шахарлада эм элледе автомобиль жоллада эм арамлада 582 жол-транспорт аварияла болгъандыла, алада 137 адам ёлгенди, 2011 жылны ол кезиуюнде жоллада 615 авария болуп, 154 адам ёлген эди.

Республиканы связыны организациялары 2012 жылны январь-сентябрь айларында этген жумушлары, жюрютюлюне тургъан багъала бла тергегенде, 2627,5 миллион сом багъасы болгъандыла, 2011 жылны январы-сентябри бла тенглешдиргенде, ол 100,7 процент болгъанды, ол санда халкъгъа 2466,7 миллион сом багъасы жумуш этилгенди. Жылны башындан бери связны организациялары халкъгъа этген жумушла 10,2 процентге кёбейгендиле.

Розницагъа сатыу-алыу 2012 жылны январь-сентябрь айларында 56389 миллион сом багъасы болгъанды. Озгъан жылны айтылгъан кезиую бла тенглешдиргенде, ол 106,1 процентди.

Розницагъа сатыу-алыу этген рынокълада эм ярмаркалада сатыу-алыу ишле битеу сатыу-алыуланы 32 процентин тутхандыла. Айтылгъан кезиуню ичинде халкъгъа 27002 миллион сом багъасы аш-азыкъ продуктла, ол санда ичгиле, тютюн затла сатылгъандыла, ол халкъгъа сатылгъан товарланы 7,2 процентин тутады эм 2011 жылны январь-сентябрь айларында сатылгъанындан эсе кёпдю. Аш-азыкъ болмагъан товарладан 29387 миллион сом багъасы сатылгъандыла, ол былтырны ол кезиуюнде сатылгъанындан эсе 4,9 процентге кёпдю. Розницагъа сатыу-алыуну структурасында аш-азыкъ продуктланы юлюшю, алагъа ичгилени эм тютюн затланы да къошханда, 45 процентни тутханды, аш-азыкъ болмагъан товарла уа -52 процентни.

2012 жылны январь-сентябрь айларында 15017,1 миллион сом багъасы оптовый халда сатыу-алыу этилгенди, ол 2011 жылны ол кезиуюнде этилгенинден эсе 2,7 процентге азды. Оптовый сатыу-алыу, битеу сатыу-алыу ишлени 76 процент чакълысыды.

Толу болмагъан шартлагъа кёре, 2012 жылны январь-сентябрь айларында **халкъгъа хакъ алып 13331,8 миллион сом багъасы жумуш этилгенди**, ол, жюрютюлюне тургъан багъала бла тенглешдиргенде, 2011 жылда этилгенден эсе 6,4 процентге асламды.

Халкъгъа хакъ алып этилген жумушланы араларында аслам жерни коммунальный эм транспорт бла байламлы жумушла аладыла, ала этилген жумушланы 63 процентинден асламырагъын тутадыла.

Жашау бла байламлы 1675,6 миллион сом багъасы жумуш этилгенди, ол 2011 жылда январь-сентябрь айлада этилгенден эсе 3,8 процентге кёпдю. Жашау бла байламлы этилген жумушланы битеу алып айтханда, аланы 54 проценти жашау журтлагъа ремонт этиу эм юйле ишлеу бла байламлыдыла.

Жылны башындан тебиреп, хайырланыучу товарланы эм жумушланы багъалары кёбейип тургъандыла. 2012 жылны январь-сентябрь айларында Къабарты-Малкъар Республикада **хайырланыучу багъаланы индекси** 106,6 процент болгъанды.

Аш-азыкъ продуктланы бек аз наборуну багъасы 2012 жылда сентябринде, орта эсеп бла, 2276 сом болгъанды, жылны башындан тебиреп, аны багъасы 3,8 процентге кёбейгенди.

Бара тургъан жылны январь-сентябрь айларында аш-азыкъ товарланы багъалары, битеу алып айтханда, 6,2 процентге кёбейгендиле.

Артыкъда бал тузну, унну, ётмекни, къалачланы, этден этилген ашарыкъланы, алкоголь ичгилени, жемишлени, цитрус жемишлени багъалары кётюрюлгендиле (6-19 процентге). аны бла бирге бир-бир продуктланы багъалары азайгъандыла. Сёз ючюн, жармаланы эм къудорланы, картофну, тауукъ жумуртхаланы багъалары 5-12-шер процентге тюшгендиле.

Аш-азыкъ болмагъан товарланы багъалары 6,7 процентге кёбейгендиле.

Къумачланы, ювелир изделияланы, физкультура эм спорт товарланы, окъуу китапланы, дефтерлени, къаламланы, тютюн затланы, байлауланы багъалары 20-28 процентлеге дери ёсгендиле. Аш-азыкъ болмагъан товарлада чындай кийимле, аякъ кийимле, галантерея кийимле, къурулуш материалла, жууучу затла 5-11-шер процентге багъа болгъандыла.

Жылны аллындан башлап хакъ бла этилген жумушланы багъалары 7,4 процентге кётюрюлгендиле.

Артыкъда экскурсия жумушланы (1,6 кереге), келечилик жумушланы (26 процентге) багъалары кёбейгендиле. Билим бериуде, медицинада, жашау журт-коммунальный мюлк, санаторно-саулукъ сакълау сфералада эм темир жоллада жумушланы багъалары 7-14-шер процентге кёп болгъандыла.

Республиканы экономикасында **организацияланы араларында бир бирге борчланы проблемасы кетерилмегенди**. 2012 жылны августуну ахырына **организацияланы болжаллары озгъан битеулю борчлары 5302,2 миллион сом болгъанды**, ол тёленмей тургъан битеу борчланы 14,9 процентиди. Болжаллары озгъан борчланы 66 проценти кредит борчладыла.

Тёленир болжаллары озгъан кредит борчла 2012 жылны августуну ахырына 3515 миллион сом болгъандыла. Тёленир болжаллары озгъан кредит борчланы 80 процентден асламырагъы берилген продукция, этилген ишле эм жумушла ючюн багъалары берилмеген эм тёленмеген борчладыла.

Тёленир болжаллары озгъан дебитор борчла, 2012 жылны августуну ахырына 3894,8 миллион сом болгъандыла. Сатып алыучула алгъан товарлары, этилген ишле эм жумушла ючюн бермей тургъан дебитор борчла битеу борчланы 50 процентидиле.

2012 жылны январь-сентябрь айларында халкъны ахча файдасы 96652,3 миллион сом болгъанды, озгъан жылны аллай кезиую бла тенглешдиргенде, 8,7 процентге кёбейгенди. Хар ай сайын хар адамны 2012 жылда январь-сентябрь айлада орталыкъ ахча файдасы 12501-шер сом болгъанды.

Керти ахча файдала (борчлу тёлеулени кетергенде, хайырланыучу багъаланы индексине келишдиргенден сора) 2012 жылны январь-сентябрь айларында 2,8 процентге кёбейгендиле.

2012 жылны январь-сентябрь айларында жазылгъан орталыкъ айлыкъ иш хакъ, социальный тёлеулени кетермей, 15636,0 сом болгъанды, 2011 жылны ол кезиую бла тенглешдиргенде, 25,7 процентге кёбейгенди. Тергелген орталыкъ иш хакъ 18,8 процентге кёп болгъанды.

2012 жылны январь-сентябрь айларында бек уллу иш хакъ ишлери ахча бла байламлы болгъан организацияладады, бек аз иш хакъ алгъанла –къонакъ юйледе эм ресторанлада ишлегенледиле.

Къабарты-Малкъар Республиканы халкъны иш бла жалчытхан Къырал комитетини органларында 2012 жылны сентябрини ахырында **9 минг ишсиз тургъан адам** официальный халда эсепге алыннгандыла. Ишсиз къалгъанлары ючюн 7,3 минг адамны болушлукъ алыргъа эркинликлери болгъандыла.

Къабарты-Малкъар Республиканы халкъны иш бла жалчытыу бла кюрешген Къырал комитетине, иш табаргъа болушугъуз деп, 2012 жылны сентябринде 2,3 минг ишсиз адам тилек этгендиле, аладан 700 адам ишге тохташхандыла (файда тюшюрюрча ишлеге), ол 2011 жылда кёрюмдюден эсе 1,5 кере кёпдю.

КъМР-да «Роспотребнадзорну» территорияла управлениясы берген шартлагъа кёре, Къабарты-Малкъар Республикада 2012 жылны январь-сентябрь айларында, 2011 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде, эпидемия болум халкъ ётюрюк чечекден 3 кере кёп ауругъаны бла белгилиди. Аны бла бирге огъары солуу тамакълары жугъуучу аурууладан ауругъан адамланы саны 28,4 процентге азайгъанды. 2012 жылны январь-сентябрь айларында тюрлю-тюрлю аурууладан 51,3 минг адам ауругъандыла, ол озгъан жылны айтылгъан кезиуюнде ауругъанладан эсе 21,2 процентге азды.

Халкъны жугъуучу аурууладан ауругъанларыны структурасында огъары солуу тамырлары жугъуучу вируслу аурууладан ауругъанла кёпдюле (81,3 процент).

КъМР-деги МВД берген шартлагъа кёре, 2012 жылны январь-сентябрь айларында 6854 республикада бузукъ иш этилгенди, 2011 жылны ол кезиуюнде уа 6395 бузукъ иш этилген эди. Бузукълукъ ишлени структурасында бек уллу, артыкъда бек уллу бузукълукъ ишле 29,5 процентни тутадыла. 2011 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде, уллу бузукълукъ ишле 4,3 процентге, **артыкъда уллу бузукълукъ ишле уа** 6,6 процентге кёп болгъандыла.

2012 жылны январь-сентяброь айларында бузукъла этген адамладан 2837-син ачыкълагъандыла. Бузукълукъ ишле этген адамладан 2608-си уголовный жууапха тартылгъандыла.

2012 жылны январь-сентябрь айларында бузукълукъ ишлени 61,3 проценти ачыкъланнгандыла, 2011 жылны ол кезиуюнде уа-57,2 процент ачыкъ этилген эдиле.

Къабарты-Малкъар Республиканы халкъыны саны 2012 жылны 1-чи октябрине **859,5 минг адам болгъанды**. 2012 жылны январь-сентябрь айларында республикада 10248 сабий туугъанды эм 5832 адам ёлгенди. 2011 жылны январь-сентябрь айларында уа 9438 сабий туугъан эди эм 6142 адам ёлген эди.

ЗАГС-ны органлары 2012 жылны январь-сентябрь айларында 4791 некях этгендиле, ол 2011 жылда ол кезиуде этилгенден эсе 4,6 процентге азды. Чачылгъан юйюрлени саны 2,4 процентге азайгъанды - ала 1921 бирдиле. 2012 жылны январь-сентябрь айларында къуралгъан юйюрлени, 1000-син алгъанда, аланы 401-си чачылгъандыла, 2011 жылда январь-сентябрь айлада уа 392 юйюр чачылгъан эдиле.

Къабарты-Малкъарстат.

Миграция служба

Жууукъ эм узакъ тыш къыраллада жашагъан ата журтлуларыбыздан бери кёчюп келирге сюйгенле кёпдюле. Иш излеп келирге итиннгенле уа бютюнда асламдыла. Алай неден башларгъа, аны ючюн не зат керек болгъанын, алагъа жангы жерде къалай тюбериклерин билмейдиле.

Дагъыда кёп соруулагъа жууапла табалмай арсарлы боладыла. Ма аны юсюнденди бизни РФ-ны федеральный миграция службасыны КъМР-да Управлениясыны пресса арасыны таматасы, полицияны подполковниги Биттирланы Ханифа бла ушагъыбыз.

Ата журтлуларыбыз кёчюп келирге ыразы эселе...

- Бизге тышындан келип ишлерге сюйген адамланы артыкъда бек не зат къайгъы этдиреди?

2012 жылны биринчи декабринден башлап "Россей Федерациядa тыш къыраллы гражданланы право болумларыны юсюнден" 185-ФЗ номерли Федеральный закон кючюне киргенди. Анда былай жазылады: «Россей Федерациягъа келип, жашау-коммунальный мюлкде, сатыу-алыуда неда адамланы жумушларын толтурууда ишлерге ыразылыкъларын билдирген, виза керек болмагъан тыш къыраллы гражданла орус тилни, бек аламат болмаса да, билирге керекдиле». Бери келип, башда айтылгъан жерледе ишлерге эркинлик алыргъа сюйген гражданинни ол излеуню толтургъанына шагъатлыкъ этген сертификаты болургъа тийишлиди.

- Мен тыш къыралда жашагъан танышымы къонакъгъа чакъырыргъа сюе эсем а?

- Бизге тыш къыралда жашагъан шуёхларын,жууукъларын къонакъгъа чакъыргъанладан, чакъырылгъанладан да кёп соруула келедиле. Россей Федерацияны гражданини неда къыралыбызда дайым да жашап тургъан адам тыш къыраллы жуугъун, танышын, шуёхун чакъырыр ючюн, бу документлени жыйышдырыргъа керекди: тыш къыраллы гражданинни инсанлыгъына шагъатлыкъ этген къагъытны копиясын; тыш къыраллы гражданинни чакъыргъан адамдан, ол Россей Федерацияны жеринде болгъан къадарда, къонакъны жашар жер, керек болса, медицина болушлукъ, ахча бла да жалчыталлыгъына шагъатлыкъ этген письмосу; чакъырыу къагъыт берилгени ючюн 500 сом къырал пошлина тёленнгенини юсюнден квитанция; эки анкета – ходатайство; чакъыргъан адамны ишлеген жеринден неда пенсия фонддан файдаларыны юсюнден справка.

Чакъырыу къагъыт битеу керекли документле да берилип бошалгъандан сора отуз ишчи кюнню ичинде жарашдырылады. Украинадан келгенлеге чакъырыу къагъытны керекլиси жокъду. Дагъыда бу къыралны гражданлары Россейни жеринде токъсан сутканы ичинде регистрация этмей турургъа эркиндиле.

- Россейли гражданствону къалай алыргъа боллукъду, деп соргъанла да кёп болурла?

- Хау,ол алайды, артыкъда бизни тышында къалгъан ата журтлуларыбызны араларында. Сёз ючюн, Орта Азияда малкъар халкъны туугъан жеринден зор бла кёчюрюлгенден сора къалгъан эсе, ата журтлубузча, ол РФ-ны гражданини деген къагъыт алаллыкъмыды? Аны да былай ангылатыргъа боллукъду: Къазахстанны гражданини Къабарты-Малкъарны жерине кёчюп келди эсе, "Тыш къыраллы гражданланы РФ-да право болумларыны юсюнден» 2002 жылда 25-чи июльда чыгъарылгъан 115-ФЗ номерли Федеральный законнга кёре, келип тохтагъан жеринде регистрация этдирип, болжаллы халда жашаргъа эркинлик алыргъа керекди.

Бир жылдан сора болжаллы халда берилген эркинлик бла Федеральный миграция службаны управлениясына келип,тыш къыраллы гражданинни мында жашаргъа эркинлигин алыргъа боллукъду. Аллай эркинлик берилгенден сора аны Россей Федерацияны гражданинине алырдан алгъа документле Беларусь, Къазахстан, Къыргъыз республикаланы бла Россей Федерацияны араларында этилген келишимге кёре юч айны ичинде жарашдырыладыла.

Ушакъны **ХОЛАЛАНЫ Марзият** бардыргъанды.
Суратны автор алгъанды.

Бу сейирди

Насра Хожа къайдан эди эм ким болгъанды?

Ол белгили алим эм жазыучу болгъанды. Аны тюз аты Джалил Мамедкули-задеди. Кеси да 1866 жылда Азербайджанны Нахичиван шахарында туугъанды. 1906 жылда аушханды.

Бизни малкъар халкъгъа ол Насра Хожа ат бла белгилиди. Аны чам, масхара хапарлары айтылмай хазна кюн оза болмаз битеу тюрк дунияда. Кесини заманыны бек белгили адамыны юсюнден кёп илму ишле жазылгъандыла, газетледе, журналлада статьяла, очеркле басмаланнгандыла.

Илму кёзден къарап, аны жашауун, чыгъармачылыгъын, халкъына болушлукъ этер мадарла излегенлей тургъанын, масхара, чам хапарларыны энчиликлерин чертип, 1939 жылда академик Мирза Ибрагимов «Уллу демократ Молла Насреддин» деген монография жазгъанды. Закий алим эм чамчы, лакъырдачы Джалил жарыкъландырыу ишни ёр этерден бир да къалмагъанды. Жангы амаллагъа кёчген школланы айнытыр ючюн, жамауатны окъууун, маданиятын кётюрюуде къыйыны чексизди дерчады.

Джалил Мамедкулизаде, Молла Насреддин неда Ходжа Насреддин, сюе эсегиз а, Насра Хожа жаш заманында битеу Закавказьеге жарыкълыкъ берип тургъан Гори шахарда устазла хазырлагъан семинарияда окъугъанды, аны татар (азербайджан) бёлюмюн бошагъанды. Азербайджанны алчы интеллигенциясында бу семинарияны бошагъанланы бир къауумун эсге салайыкъ: Нариман Нариманов, Узеир Гаджибеков, Фридунбек Кочарлинский, тамата Муслим Магомаев, Сулейман Сани Ахундов, Рашид бек Эфендиев, Фархад Агаев эм ала кибик башхала. Была бары да маданиятны ёрге кётюрюрге къыйын салгъан адамладыла.

Джалил Мамедкули-заде ана тилинден башха орус, эрмен тиллени сууча билгенди, арап харфла бла окъугъан, жазгъан да этгенди. Кесини «Молла Насреддин» атлы журналын ачардан алгъа «Шаркы Рус» («Русский Восток») атлы газетде да кёп ишлегенди эм анда хапарларын, публицистика статьяларын, фельетонларын, артдаракъда уа пьесаларын да басмалап тургъанды.

Л.Н. Толстойну хапарларын да кёчюргенди. Аны белгили чыгъармалары: «Кишмиш оюн», «Почта ящик», «Уста Зейнап», «Тас болгъан эшек» эм башхалары, «Шаркы Рус» газетде жер табып, окъуучуну кёлюн кётюргендиле.

Алим эм жазыучу Россейни шахарларындан къайтып, окъутуу эм юйретиу методика амалларыны таплыгъын ангылагъан жаш интеллигентлени биригиулерине къошулгъанды.

Россейден билим алып къайтхан жашла окъутуу ишге жангы ышанла кийире башлайдыла. Аланы бу ишде къыйынлары школланы къырал даражагъа ётдюрюрге жол ачханды: Бакуда, Нахичеванда, Гянджада, Агдамда, Нунада, Шушада, Шемахада медиреселени орнуна жангы школла ачылдыла. Жашау не тюрлю жаны бла да орус халкъны экономикасы, илмусу, жарыкъландырыу сынауу бла байламлыкъланы излегени себепли жангы амалла бла ишлеген азербайджан школлада орус тилни да факультатив халда окъутууну планнга къошадыла.

Энди сабийле, медиреселедеча, жерге угъай, шинтиклеге олтуруп, перо, карандаш, мел бла жазыу этгендиле, тюрлю-тюрлю илмуланы мурдорлары бла шагъырейленнгендиле. Ала ана тилинде адабиятны окъуп башлагъандан сора айтхан затларын къагъытха тюшюрюрге да юйрене эдиле. Азербайджан миллетге бу жангылыкъланы кийирген бийик окъуулу жашла «Жангырыу» деген газет да чыгъара башлайдыла. Аны бир бёлюмюне Джалил Мамедкулизаде башчылыкъ этгенди. Тиширыула окъуудан юлюш алалмай, андан кенгде къалгъанлары, унугъуп жашагъанлары да алчы интеллигенцияны тынгысыз эте эди. Ол а миллет маданиятны артха тартхан сылтауладан бири эди.

Джалил Мамедкули-заде муслийман къызчыкълагъа Тифлисде энчи школ ачаргъа керек болгъаныны юсюнден тилеп жазгъандан сора ачылгъан эдиле артда аллай окъуу юйле. Алада сабийле ана тилни, адабиятны окъургъа да эркин эдиле. Аланы къол ишлеге да юйретгендиле. Жашчыкълагъа деп да ала гимназиягъа кирирге хазырланырча школ ачылгъанды. Аны юсюнден «Шаркы Рус» газетде аны бла бирге ишлегенле, нёгерлерин эсгере жазгъандыла: «Ол муслийманланы, орусланы арасында да бек билимли, акъылманладан эди», - дегендиле ала.

Аны «Молла Насреддин» деген журналы 1906 жылда «Гейрат» деген китап басмада чыгъарылып башлагъанды эм Азербайджандан тышында да кенг жайылгъанды. Шаркъ миллетлени адабиятын бла маданиятын алгъа элтгенди, юлгю кёргюзтгенди.

ГУРТУЛАНЫ Мариям,
педагогика илмуланы кандидаты.

Марафон

Къайсыннга чынтты сюймеклик бла

Къулийланы Къайсынны чыгъармачылыгъына бла жашау жолуна аталып, Нальчикни биринчи номерли лицейинде жыл сайын интеллект марафон бардырылады. Бу жол а поэтни 95-жыллыгъы бла байламлы ол бютюнда тынгылы белгиленнгенди. Анга шахарны бла жууукъдагъы эллени школларыны окъуучулары къатышхандыла. Хар командада бешишер адам болгъанды. Марафонну атына уа "Мамырлыкъ, къууанч, сизге, саула!" деп аталгъанды.

Бек алгъа марафоннга келген школланы бешинчи-онбиринчи классланы келечилери сахнагъа чыгъып, залда олтургъан тенглерине, жюрини къауумуна, устазлагъа да кеслерин танытыргъа керек эдиле, ызы бла уа Къайсынны юсюнден литература-музыкалы композицияларын кёргюзтюрге. Экинчи номинацияда сабийле бу ишге чыгъармачылыкъ кёзден къарагъанларын, шёндюгюлю технологияланы хайырлана билгенлерин, темады тынгылы ангылагъанларын, бу жаны бла фахму энчиликлерин да ачыкъларгъа керек эдиле.

Окъуучуланы арасында эришиу къаты баргъанды. Аланы айырмалыларын сайлау а жюриге тынч болмагъанды. Нек дегенде къатышханла бары да закий поэтни чыгъармаларын, аны юсюнден башха жазыучула жазгъан статьяланы, жашау жолун да иги билгенлерин кёргюзтгендиле.

Аланы бир къауму Чегемде Къайсынны юй - музейине баргъан суратларын, видеофильмлерин да келтиргенди.

28-чи номерли орта школну сохталары бары да сахнагъа миллет кийимле кийип чыкъгъандыла. Аланы къолларында айрандан толу гоппанлары, локъумлары, халыуалары. Кенжени 20-чы номерли орта школуну окъуучулары уа Къайсынны эмда ол жашагъан элни сураты бла эмблемала ишлегендиле.

Хасаниячыла уа не жаны бла да тириликлерин кёргюзтгендиле. Алагъа буюрулгъан ишни барындан да алгъа, барындан да тынгылы толтургъанлары бла айырмалы болгъандыла.

Марафонну ахырында жюрини къауумунда Билим бериу департаментни методисти Бечелланы Сакинат, 1-чи номерли орта школну малкъар тилден бла литературадан устазлары Къонакъланы Люба бла Диналаны Светлана, "Къабмалкътелерадиокомпанияны" бёлюмюню редактору Къайталаны Аминат, РФ-ни Журналистлерини союзуну члени Таппасханланы Мариям, КъМР-ни Журналистлерини союзуну председателини орунбасары Шауланы Разият да сабийле бу ишге тынгылы хазырланнганларын белгилегендиле, аланы окъутхан устазлагъа ыспас этгендиле.

Алай бла биринчи жерге 20-чы номерли орта школну окъуучулары (устаз Сотталаны Лилия), экинчиге 28-чи номерли орта школну командасы (устаз Ахматланы Люба), ючюнчю жерге уа 16-чы номерли орта школну окъуучулары (устаз Бёзюланы Аминат) чыкъгъандыла. Хорлагъанланы Нальчикни Билим бериу департаментини сыйлы грамоталары бла саугъалагъандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Конкурс

Канадачы космонавт Даниялны саугъасын аламгъа алыргъа айтханды

Нальчикни 9-чу номерли школундан Мусукаланы Азрет, Чочайланы Даниял, Аскер Чеченов, Муса Кошев, экинчи номерли лицейден Аслан Махов («Беркут» команданы капитаны) къыралны аламгъа учхан космонавтлары кийиучю комбинезонла бла тюбедиле. Бу жаш адамла алгъаракъда «Юнги космических кораблей» деген халкъла аралы конкурсда алчы жер алып къайтхандыла. Ала бла тюбешиу 9-чу номерли школда болду.

Жашла аламгъа жол къураргъа окъуучуланы республикалы илму-техника тинтиу араларында кюрешедиле. Аны таматасы Хусейин Дикинов, айхай да, сабийлени бу жетишимлерине бек къууаннганды. Алай быллай эришиулеге жыл санлары 12-17 болгъанла къатышадыла, Чочайланы Даниялгъа уа 12 жыл эришиу баргъан заманда толады. Андан эди сохтала алчы жер алып келгенлерине аланы устазлары окъуна сейир этгенлери да.

Конкурсну юсюнден къайдан билгенлерин, ары къалай хазырланнганларыны, ол къайда бардырылгъаныны юсюнден жаш тёлюню илму-излем проектлерини биригиуюню башчысы Ольга Васильевна Величко былай айтады:

-Бу эришиуню белгили космонавт Павел Поповични фонду къурагъанды. Кесин да бу космонавт бла Андриан Николаев бирге учханлы 50-жыллыгъына жоралагъандыла. «Звёздная эстафета» журналда конкурсну жорукълары жазылып эдиле. Фондну президентине, космонавтны къызына сёлешип, эришиуге бизни сабийле къатышыргъа боллукъларын сорама. Алгъа ала асыры гитчеледиле дейдиле.

Алай биз «Жизнь в космосе», «О чём мечтали фантасты», «Космическая физика» деген темалагъа ишле жазып жиберебиз. Бир ауукъ замандан а Звёздый городокга конкурсха къатышыргъа бардыкъ. Сабийлени ишлерин ары жибере туруп, бийик лигагъа чыгъарыкъбыз деп эсибизде да жокъ эди. Бизни республикадан баргъан «Беркут» команда 686 балл бла ызларындан келген «Сверх новая звезда» командадан 116 балл кёп алып, финалгъа чыгъады. Бу эришиуге 1500 иш келеди, ол себепден жюриге алчы экипажны айыргъан тынч болмагъанды.

Финалда Королёв, Гагарин, Звёздный городок, Москва эм Нальчик шахарладан келген 27 окъуучугъа эриширге тюшгенди. Халкъла аралы конкурсну жюриини председатели, Россей Федерациясыны эки кере Жигити Юрий Ануфриенко, жюрини членлери - канадачы космонавт Крис Хадвелт, СССР-ни эки кере Жигитлери космонавтла Владимир Поляков бла Владимир Ляхов бизден баргъан аланыишлерине бийик багъа бичгендиле. Алай бла ала майдалла, кубок, космонавтланы къол ызлары болгъан суратла, китапла да алгъандыла.

Нальчикчи школчула да къуру къоллары бла бармагъандыла эришиулеге. Чочайланы Даниял бу экипажда жыл саны бла таматагъача, Канадада аны атын жюрютген аэропорт болгъан космонавт Крис Хадвелтге саугъагъа «Бу Кавказны белгисиди» дегенни айтып, къуш сурат бергенди. Космонавт, ол саугъагъа ыразылыгъын билдире, бир кесекден космосха учарыкъды да, аны дууача биргесине аллыгъын айтханды.

Даниялны анасы Зарема билдиргенинге кёре, жашы бу затла бла биринчи классдан бери кюрешеди. Аны аламны тинтирге кёллендирген биринчи устазы Вера Васильевна Королева болгъанды. Конкурсха жиберген ишине уа абаданла окъуна сейир этерчады. Ол табийгъатха уллу хата салгъан производствону (сёз ючюн, темир эритген неда химия керекле чыгъаргъан завод) Айгъа кёчюрюп, тёгерекдеги къудуретибизге аяулу кёзден къараргъа чакъырады. Жаш тинтиучю жарашдыргъан макетде завод, адамла жашарыкъ мекямла да бардыла. Даниял конкурсда миллет тепсеулени тепсеп, эришиулени къурагъанланы бютюнда къууандыргъанды.

Шёндюгю жаш космонавтла кийген комбинезонлада хар жашны тукъуму, аты жазылыпды. Аланы конкурсну къурагъанла тикдиргендиле. Жашла алчы жерни алгъандан да, ол кийимлеге бек къууаннганча эдиле. Жерде, аламда да жетишимлери бла бу сабийлени къууаныр кюнлери кёп болсунла!

МАМАЙЛАНЫ Алий.

Спорт

Биринчи жетишимле, биринчи къууанчла...

«Элбрус» сабий-жаш тёлю спорт школну бешжыллыгъына аталып боксдан аны ачыкъ биринчилиги бардырылгъанды. Эришиуле В.А. Губанов атлы «Геолог» спорт-саулукъ кючлеу комплексде ётгендиле. Анга республикадан 80 жаш спортчу къатышхандыла.

Гитчелени араларында Журтубайланы Рустам, Ахматланы Хасим, Къартлыкъланы Алим, Жаппуланы Мурат, Нану Гежоев, Рахайланы Аслан бла Алий, Жаппуланы Расул, Аскер Кунижев, Мисирланы Расул, Къазакъланы Дамир, Зокаланы Алим, Биттирланы Алибек бла Кантемир биринчиле болгъандыла.

Абаданланы араларында Биттууланы Магомет, Къурманланы Алихан, Малкъарланы Альберт, Беслан Темирканов, Азамат Кардангушев, Малкъарланы Болат, Локияланы Ислам, Тюменланы Кязим, Гадийланы Мухаммат эм Черкесланы Башир хорлагъандыла.

Жашла барысы да Элбрус посёлканы администрациясыны грамоталары эм майдалла бла саугъаланнгандыла. Энчи саугъалагъа уа Къурманланы Алихан, Улакъланы Мухаммат эм Беслан Темирканов тийишли болгъанды.

Усталыкъны кезиулю атлауучу

Тырныауузну Къулийланы Къайсын атлы маданият юйюнде грек-рим тутушуудан 1996-1999 жыллада туугъанланы эм аладан гитчелени араларында Элбрус районну биринчилиги бардырылгъанды.

Эришиуге жюзден артыкъ жаш адам къатышханды. Кеси жыл сан эм ауурлукъ категорияларында Кациланы Абдурахман бла Абдуллах, Аскер Тлизамов, Къудайланы Заур, Этезланы Аслан, Локияланы Эльдар, Курданланы Аскер, Къудайланы Магомет, Толгъурланы Мухтар, Хаджиланы Ислам эм Рамазан Евгужоков хорлагъандыла.

Ала эм биринчиликни призёрлары районну билим бериу управлениясыны грамоталары бла саугъаланнгандыла. Энди ала республикалы эм битеуроссей эришиулеге хазырланырыкъдыла.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.
Сурат авторнуду.

ОНОУ

Чеченде сабий садлада исламны мурдорун окъутуп башлагъандыла

Унамагъанла жокъдула

Быйыл кюз артында Чеченде тёрели болмагъан сынауну бардырып башлагъандыла. Биринчи ноябрьден школгъа алыкъа бармагъан сабийчиклеге ислам динни жорукъларын билдирип башлагъандыла. Программа жаланда Грозныйни сабий садларында бардырылып тебирегенди, алай заман оза баргъаны сайын сынау республиканы башха районларында да хайырланыллыкъды. Чеченни дин башчылары ийнаннганларыча, ислам келир заманда жаш адамланы экстремизмден эм ваххабизмден сакъларыкъды.

Динни мурдорларына жашланы бла къызланы Россейли ислам университетни конкурс халда сайланнган 50 студенти окъутурукъдула. Грозный шахарны 38 сабий садында ол студентлеге энчи вакансияла къуралгъандыла. Исламны жорукъларын билирге сюйген къауумгъа 4 жыллары толгъан эм ата-аналары анга ыразылыкъларын берген сабийле къошулургъа боллукъдула. Алагъа деп къуралгъан 20-минутлукъ дерсле ыйыкъгъа 3 кере бардырыллыкъдыла. Устазланы оюмларына кёре, бу тюрлю иш сабийчиклени кёп заманларын аллыкъ тюйюлдю, аланы ич дунияларын айнытырыкъды.

- Сабийчикле Сыйлы Къуранны алыкъа окъурукъ тюйюлдюле, - дейди «КП»-ни корреспондентине Муса Дадаев, Чечен Республиканы Муслийманларыны дин управлениясыны келечиси. - Сабийле исламны окъууну уллу магъаналы беш кесеги бла – шагъатлыкъ, намаз, садакъа бериу, ораза тутуу эм хаж къылыу бла – шагъырейлениуден башларыкъдыла. Сёзсюз, Чеченде сабий садлагъа жюрюгенлени араларында муслийман юйюрленикиле болмагъанла да бардыла.

Муслийман динни окъууну дерслерини кезиуюнде башха динни тутхан ата-аналаны сабийлери ойнап айланырыкъдыла.

«Комсомольская правдагъа» муфтиятда айтханларына кёре, Чеченни муслийман ата-аналары сабийлери исламны жорукъларына юйреннгенлерине бек ыразыдыла.

- Ол тюрлю курслагъа жюрюрге унамагъанла алыкъа жокъдула, - дегендиле «Комсомольская правданы» корреспондентине Грозныйни администрациясында. – Ата-анала жаланда, «Сау болугъуз!», дейдиле. Бизни вайнах культурабыз ислам бла бек къаты байламлыды. Хар чынтты чеченли да ислам динни ниетлеринде юйренирге керекди.

Акъыл ючюн сермеш

Алай болса да, сабийлени динни мурдорлары бла, зор этип, шагъырейлендириуню жаратмагъанла да бардыла.

- Сабийлеге дин билимни зор бла бериу неге керекди, - дейди Чеченни ара шахарында жашагъан Хазби Осмаев. – Биз светский къыралда жашайбыз да. Алай быллай оюмлары болгъан адамланы оюмларына эс бурулмай къалады. Кёпчюлюк дин билим жанлыды. Ол а тюз тюйюлдю. Бизде исламгъа юйретедиле, алай ол иш хар адамны кеси ыразылыгъы бла этилирге керекди. Абадан классланы окъуучулары кеслери сайларгъа керекдиле дин билим алыуну. Сабийлени башларын хайран этерге неге керекди? – дейди, чамланып, Осмаев.

Владикавказ эм Махачкъала епархияла, Грозный эм Наурский благочинияланы кураторлары Чеченни башламчылыкъларын ангылайдыла.

- Чечен Республиканы ата-аналарыны сайлауларын биз тюзге санайбыз, - деп чертгенди Владикавказ эм Махачкъала епархияланы секретарьлары дин къуллукъчу Савва Гаглоев. – Сабийле кеслерини динлерин эм тёрелерин билирге керекдиле. Алай биз кесибизни православный юйюрлерибизде аллай ишни алыкъа башлар муратда тюйюлбюз.

Аны бла бирге уа келир окъуу жылда Чеченни школларында директорланы юйретиу иш жаны бла орунбасарларыны къуллукъларына ислам динни келечилери салынырыкъдыла. Ала «История религии» эм «Основы религии» деген жангы предметледен дерслени берликдиле. Аллай 420 специалист хазырланыллыкъды. Аланы бийик дин билимлери барды эм аттестациядан ётгендиле.

- Сиз окъуучулагъа керти исламны магъанасын ангылатыргъа керексиз, - дегенди республиканы башчысы Рамзан Кадыров преподавательлеге. – Ол бек уллу жууаплылыкъ болгъанын кесигиз да билирге борчлусуз. Иймамла-педагогла жаш тёлюню акъыллары эм жюреклери ючюн урушда башчылыкъ этериксиз. Бу тюрлю уруш бир эм эки жылны ичинде таусуллукъ тюйюлдю. Ол мындан ары да кёп жылны ичинде бардырыллыкъды. Биз анда хорларгъа борчлубуз.

«**Комсомольская прада**» газет.

ТИНТИУЛЕ

Кемчиликлени кетерирге буюрулгъанды

Бахсан районну прокуратурасы Н.М. Кажарованы тилегине кёре, Исламей элде 3-чю номерли орта школну сабий садында болумну тинтгенди. Аны кезиуюнде учреждениеда балаланы тизмесинде 160 адам болгъанын ачыкълагъанды, алай Р.М. Хабачированы, Л.А. Улимбашеваны, А.А. Улимбашеваны, С.А. Маршенкулованы, К.Р. Урусовну, А.В. Шогенованы, Д.Х. Жамурзованы, А.А. Хацуковну, Д.А. Гергованы кимле болгъанларын кёргюзтген къагъытларын табалмагъанды.

Дагъыда экеуленни энчи документлери жокъ эдиле. Сабий садны таматасы Л.Х. Урусова аланы ата-аналарыны атларындан кеси заявленияла жазгъанды. Аланы бирине да къол салдырмагъанды.

Андан сора да, тинтиулени кезиуюнде сабийле ундурукълада эки-эки жатханлары ачыкъланнганды. Ол а «Россей Федерацияда сабийни эркинликлерини гарантиясыны юсюнден» федеральный законну 9-чу статьясыны излемлерине уллу бузукълукъ этиудю. Ол шарт бла байламлы Л.Х. Урусовагъа, РФ-ни Административ право низамгъа бузукълукъланы кодексини 6.7-чи статьясына тийишлиликде, административ иш ачылгъанды.

Быллай шартха да эс бурурчады. Учреждениеда ата-аналадан ахча жыйыуну башха адамгъа буюрмагъанлай, Л.Х. Урусова кеси тамамлагъанды эм бухгалтерияны эсебине салмагъанды. Ол да законнга чюйре келеди.

Сабийлени садикге ала туруп алагъа врач къарамагъанды. Аны себепли аланы энчи документлеринде тийишли медицина справкала жокъдула. Анга кёре садикде башха тюрлю ишлени къураудa да кемчиликле болгъанлары баям болгъанды.

Алай бла тинтиулени итогларына кёре, элни 3-чю номерли орта школуну оноучусуна башда белгиленнген кемчиликлени, терс ишлени кетерирге, деп буюрулгъанды.

А. МИРЗОВ, Бахсан районну прокуророну болушлукъчусу, 1-чи классы юрист.

Билдириу

Юйдегили болургъа сюйгенлеге

Багъалы жамауат! Юйдегили болургъа сюйгенлеге болушлукъгъа деп Нальчикде ара ачылгъанды. Ол хар геуюрге кюн 14 сагъатдан 16-гъа дери ишлейди. Адреси: **Нальчик шахар**, **Ахохов орам 92-чи номерли юй**, **ючюнчю этаж**. (Сокъурланы обществосуну мекямында).

Сорлугъу болгъанны, **8-928-722-49-88** номерли телефоннга сёлешип, толу хапар билирге онгу барды.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редакторну орунбасары), БЕППАЙЛАНЫ Муталип (баш редакторну орунбасары), АЛИКАЛАНЫ Владимир, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - **42-63-01**. Баш редакторну орунбасарлары - **42-38-21**, **47-26-22**. Жууаплы секретарь - **42-66-85**.
Секретариат - **40-93-62.** Корректорла - **42-63-52.**

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамауат-политика бёлюм - **42-67-68,42-24-02.**
Экономика бёлюм- **42-66-73.**
Культура бёлюм - **42-75-82.**
Социальный политика бёлюм - **42-66-76, 47-27-59.**
Жангылыкъла эм спорт бёлюм - **47-26-39, 42-66-71.**
Письмола эм реклама бёлюм - **42-37-94.**
Тилманчла бёлюм- **47-31-28.**
Сурат алыучула- **42-68-72, 42-66-76.**
Бухгалтерия - **42-30-87.**
Операторла - **47-26-28, 42-39-65.**

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан **400** газет тизгинден (машинка бла жазылгъан **5-6** бет) кёпню алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда **1994** жылда **14**-чю июньда регистрация этилгенди.
Регистрация номер **—Н—0066.** **Индекс - 51532**

Газетни басмагъа КъМР-ни Асламлы информация органла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет “Тетраграф” ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, **33**

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды. Телефонла: **76-01-28, 76-01-10**

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни “Роспечать” акционер обществосу жууаплыды. Телефон: **42-69-34**

Номерге графикге кёре **19.00** сагъатда къол салынады. **20.00** сагъатда къол салыннганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Тикаланы Фатима - дежурный редактор; Гайыланы Рита - жууаплы секретарьны орунбасары; Бийчеккуланы Жаннета (**3, 4-чю** бетле), Зезаланы Лида (**1, 2-чи** бетле) - корректорла.

Тиражы **3540** экз. Заказ № 3197

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

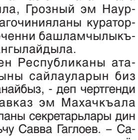

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта:
elbor_50@mail.ru